

Израиль–Латвия: укрепление связей

28.11.2022 г. президент Израиля Ицхак Герцог и его супруга Михаль приняли в своей резиденции президента Латвии Эгилса Левитса и его супругу Андру Левитэ, прибывших с государственным визитом. Президенты осмотрели почетный караул ЦАХАЛа, после церемонии состоялась деловая консультация сторон.

Президент Герцог приветствовал гостя на латышском языке, затем, перейдя на английский, сказал: «За тридцать лет, прошедших с тех пор, как наши страны установили двусторонние отношения, сложилось тесное партнерство, основанное на общих ценностях и интересах. Я говорю это потому, что у меня тоже есть латвийские корни. Как вы знаете, мать моего отца Сара Герцог-Хильман родилась в Риге».

Ицхак Герцог отметил, что Израиль придает большое значение укреплению и углублению двусторонних отношений с Латвией, как и со всеми тремя странами Балтии. Израиль является домом для многих выходцев из Латвии, некоторые из них внесли важный вклад в становление и развитие еврейского государства. Мы ожидаем, что визит послужит укреплению связей, в т. ч. научным исследованиям, академическому сотрудничеству и торговым отношениям.

Ицхак Герцог также поблагодарил президента Левитса за подписание закона о выплате компенсации общине: «Это очень важный шаг в реституции еврейской общинной собственности в Латвии, и мы также надеемся на

ישראל – לטביה: חיזוק הקשרים

נשיא המדינה יצחק הרצוג ורעייתו מיכל ערכו ב-28.11.2022 טקס קבלת פנים לנשיא לטביה אָגילס לוֹיטְס ורעייתו אנדרה לוֹיטְה, במהלך ביקורם הממלכתי בישראל. הנשיאים סקרו את משמר הכבוד הצה"לי. לאחר הטקס, קיימו שני הנשיאים פגישת עבודה מדינית. הנשיא הרצוג בירך את לויטס תחילה בשפה הלטבית, אח"כ אמר

כי "במהלך שלושים השנים שחלפו מאז יסדו שתי המדינות שלנו יחסים בילטרליים, בנינו שותפות חמה המבוססת על ערכים ואינטרסים משותפים. אני אומר את זה כי גם לי יש שורשים לטביים. כפי שאתה יודע סבתי שרה הרצוג לבית הילמן נולדה בריגה ואני מודע לשורשים שלי.

ישראל מייחסת חשיבות רבה להמשך חיזוק והעמקת היחסים הבילטליים עם לטביה וכן עם כל שלושת

המדינות הבלטיות, ציין הנשיא הרצוג. ישראל היא ביתם של יהודים רבים ממוצא לטבי, שחלקם הותירו חותם מדהים על ההיסטוריה של ישראל. אנו מצפים שהביקור ישמש להגדלת השותפות, תוך התמקדות במסחר, מחקר מדעי ושיתוף פעולה אקדמי". הרצוג גם הודה לו על החתימה על חוק השבת רכוש יהודי: "זהו צעד חשוב מאוד בהשבת הרכוש הקהילתי היהודי בלטביה, ואנו מקווים גם להתקדם בהסכם להכרה באזרחות ישראלית-לטבית כפולה".

מבוסס על המאמר של אנה ברסקי, מעריב

прогресс в вопросе о признании израильского гражданства при получении его евреями из Латвии».

По статье Анны Барской, «Маарив»

**Дипломатические отношения
между Латвией и Израилем
были установлены 6 января
1992 г. Израильское посольство
было открыто в Риге в октябре
1992 г.**

**היחסים הדיפלומטיים בין ישראל
ללטביה כוננו ב-6 בינואר 1992.
שגרירות ישראל נפתחה בריגה
באוקטובר 1992.**

Встреча с президентом Латвии

Президент Латвии Эгилс Левитс прибыл в Израиль с государственным визитом 27.11.2022, В тот же вечер он встретился в гостинице с представителями руководства нашего Объединения. Беседа велась на латышском языке.

В приветственном слове председатель Объединения Эли Валк поблагодарил президента Левитса за утверждение решения Сейма о выплате еврейской общине Латвии компенсации в 40 млн. евро за общественное имущество. Эли Валк отметил, что, согласно этому решению, проживающие в Израиле выходцы из Латвии, пережившие Холокост, также имеют право на поддержку из этого фонда. Представители Объединения подняли и два других вопроса

צילום: Ilmārs Znotiņš

– выплату пенсий евреям, репатрировавшимся в Израиль и много лет проработавшим в Латвии, а также вопрос израильского гражданства для евреев Латвии с сохранением латвийского гражданства.

Мы передали президенту две брошюры «Из Латвии в Эрец-Исраэль», где рассказано о 70 олим, приехавших из Латвии в

מתנה שהגיש נשיא לטביה לאיגוד שלנו
Подарок Объединению
от президента Латвии

конце XIX – первой половине XX века, и преподнесли сувенир с посвящением в память о его визите в нашу страну и об этой встрече.

Президент Левитс в свою очередь передал памятный медный барельеф с видом на президентский замок с Даугавы.

28.11.2022 в Доме Президента Ицхак Герцог устроил государственный приём, в котором приняли участие выходцы из Латвии, приглашенные МИДом Израиля и администрацией Президента Израиля. Наш Игуд представляли профессор Леонид Эйдельман, Рами Гал и Эли Валк. Публика тепло приветствовала выступление певца и композитора Рами Клайнштейна – представителя

פוגשים את נשיא לטביה

נשיא לטביה אגילס לויטס היגיע לארץ לביקור ממלכתי ביום ראשון, 27.11.2022 ובאותו ערב נפגש עם נציגי הנהלת האיגוד שלנו. המפגש התקיים במלון Jerusalem Citadel ונערך בשפה הלטינית. בדברי ברכה הודה יו"ר האיגוד אלי ולק לנשיא לויטס על חתימתו להסדר הפיצויים בגובה 40 מיליון € לקהילה היהודית של לטביה, על הרכוש הקהילתי. מר ולק ציין שלפי הסדר זה גם ניצולי השואה מלטביה בישראל זכאים לתמיכה מסוימת.

נציגי האיגוד העלו גם שני נושאים נוספים – תשלום פנסיה ליהודים שעלו לישראל ועבדו שנים רבות בלטביה וגם עניין של אזרחות יש-ראלית לאזרחי לטביה.

נציגי האיגוד מסרו לנשיא 2 חוברות "מלטביה לארץ ישראל" והגישו מגן עם הקדשה לכבוד ביקורו בארץ והמפגש עם נציגי האיגוד. הנשיא הלטי הגיש מצידו תבליט נחושת ובו מבט על הארמון נשיאותי מהנהר דאוגווא.

ב-28.11.2022 נפגש הנשיא לויטס עם נציגי העמותה "שוחרי הת-רבות הלטינית בישראל" מיסודו של יעקב לופט אשר עלה מריגה לפני כ-30 שנה.

באותו יום, 28.11.2022 התקיימה במשכן הנשיא ארוחת ערב ממלכתית בה השתתפו יוצאי לטביה שהוזמנו על ידי משרד החוץ ובית הנשיא.

את האיגוד ייצגו פרופ' לאוניד אידלמן, רמי גל ואלי ולק. הקהל קיבל בתשואות את הופעתו של הזמר והמלחין רמי קליינשטיין – דור המשך לעולים מלטביה, שסבו שלו עלה מדאוגוופילס. יש לציין שלויטס הוא נשיא לטביה הרביעי המבקר בארץ.

בצילום (משמאל לימין): אריה גרינמן, אלי ולק, הנשיא לויטס, מארק טומשינסקי, פרופ' ליאניד אידלמן.

אלי ולק, יו"ר איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל

следующего поколения олим из Латвии, т. к. его дед родом из Двинска.

Следует отметить, что Левитс – четвёртый президент Латвии, наносящий визит в Израиль. Ему предшествовали Гунтис Ульманис, Вайра Вике-Фрейберга и Валдис Затлерс.

На фото (слева направо): Арье Гринман, Эли Валк, президент Левитс, Марк Томшинский, проф. Леонид Эйдельман.

**Эли Валк, председатель Объединения
выходцев из Латвии и Эстонии в Израиле**

В ЛАТВИИ ОТМЕТИЛИ 81 ГОД РУМБУЛЫ

30 ноября в Румбуле состоялось памятная церемония, которой отметили 81-ю годовщину массовых убийства в этом лесу, одном из крупнейших мест массового уничтожения евреев в Европе. В 1941 г. в ходе двух акций 30 ноября и 8 декабря здесь было убито около 25 000 узников Рижского гетто. Церемония была организована Советом еврейских общин Латвии.

В церемонии приняли участие официальные лица, в том числе спикер Сейма и вице-премьер Эдвардс Смиленс, министр обороны Артис Пабрикс, представители Рижской думы, представители посольства Израиля, аккредитованные в Риге дипломаты других стран, а также общественных организаций Латвии.

В церемонии участвовали также председатель Совета еврейских общин Латвии Аркадий Сухаренко и представители общины, а также ученики и преподаватели Рижской еврейской школы имени Дубнова. Церемонии провёл член правления еврейской общины Риги Давид Липкин. Раввин Рижской синагоги Лейтав-шул Элиягу Крумер совершил молебен.

«Холокост – это трагедия для Латвии и многих стран Европы, это трагедия для всего человечества. Латвия всегда твердо и последовательно осуждала преступления против человечности, совершенные оккупационными властями и их пособниками, – сказал в своем выступлении спикер Сейма Эдвардс Смиленс. – Память о жертвах Холокоста в Латвии всегда будет с нами. Мы чтим память тех, кто в самые мрачные времена сумел сохранить свою человечность и самоотверженно спасти евреев от неминуемой гибели».

Уже седьмой год люди ставят свечи у Памятника Свободы в Риге в память расстрелянных в Румбуле евреях из Рижского гетто и привезенных из Германии. Эта акция организована Советом еврейских общин Латвии и музеем Жаниса Липке. Волонтеры дежурили у памятника, следя за тем, чтобы свечи на световой тропе не погасли. «Мы еще раз отмечаем черную годовщину Румбулы, где были расстреляны 25 000 евреев, – сказала директор музея Лолита Томсоне. – Они были нашими людьми, нашими соседями. 30 ноября мы призываем почтить память погибших и, зажигая свечи, мы напомним о потерянных душах, надеясь, что это поможет

בלטביה ציינו את הרצח ברומבולה

ברומבולה התקיים ב-30 בנובמבר אירוע זיכרון לציון יום השנה ה-81 לרציחות ההמוניות של היהודים. כאן – אחד האתרים הגדולים ביותר של השמדה המונית של יהודים באירופה, שבו נרצחו כ-25,000 אסירי גטו ריגה במהלך שני אירועים. הטקס אורגן על ידי המועצה הלטבית של הקהילות היהודיות.

מניחים זרים לאנדרטה ברומבולה
Возложение венков 30 ноября к памятнику в Румбуле

באירוע השתתפו אנשי ממשל, כולל יו"ר הסאימה וסגן ראש הממשלה אדוורדס סמי-לטנס; שר הביטחון ארטיס פבריקס, נציגי מועצת העיר ריגה, נציגי שגרירות ישראל ושגרירות אחרות וכן נציגי ארגונים ציבוריים. באירוע השתתפו גם יו"ר הקהילה היהודית בלטביה ארקדי סוחרנקו, ונציגי קהילה רבים, וכן תלמידים ומורים של בית הספר התיכון היהודי בריגה ע"ש דובנובס. את הטקס ניהל דוד ליפ-קין, חבר הנהלת הקהילה היהודית בריגה, אשר נשא נאום.

הרב אליהו קרומר מבית הכנסת Peitavas ערך תפילה. "השואה היא טרגדיה עבור לטביה ומדינות רבות באירופה, היא טרגדיה לכל האנושות. לטביה תמיד גינתה בתקיפות ובעקבות את הפשעים נגד האנושות שבוצעו על ידי הרשויות הכובשות ושו-תפיהן", – אמר אדוארד סמילטנס, יושב ראש הסאימה. "זיכרון קורבנות השואה תמיד ישמר בלטביה. אנו מכבדים את זכרם של אלה שבזמנים האפלים ביותר הצליחו לשמור על צלם אנוש ולהציל יהודים חפים מפשע ממוות בלתי נמנע כשהם מסכנים את עצמם ובני משפחותיהם".

זו השנה השביעית שאנשים מביאים נרות לאנדרטת החירות ברי-גה לזכר רצח אסירי גטו ריגה ויהודים שהובאו ללטביה מגרמניה. פעולה זו, שאורגנה על ידי המועצה של הקהילות היהודיות של

Окончание на стр. 12 סיום בעמ' 12

השנה החליטה הנהלת האיגוד להקדיש את העצרת לזכר יהודי לטביה ואסטוניה שנרצחו בשואה ליאנים ליפקה וחסידיו אומות עולם נוספים. לכן היא תוכננה במתכונת שונה קצת משנים הקודמות.

העצרת התקיימה ב-30.11.2022. מצאנו 5 ניצולים שאת חייהם הם חייבים לתושבי לטביה לא-יהודים. החוקרת של יד ושם קטיה גוסרוב תיארה את סיפורי ההצלה של כל אחד מהם ואח"כ הניצול הדליק נר זיכרון.

Ежегодную Церемонию Памяти евреев Латвии и Эстонии, погибших во время Холокоста, правление Объединения решило посвятить в 2022 г. Жанису Липке и другим Праведникам народов мира. Поэтому она был спланирована в несколько ином формате, чем предыдущие годы.

Церемония состоялась 30.11.2022. Мы нашли пятерых переживших Холокост, которые обязаны своей жизнью нееврейским жителям Латвии. Сотрудница отдела Праведников института Яд ва-Шем Катя Гусарова рассказала историю спасения каждого, а затем выживший зажгёт Свечу Памяти.

אדה זיבצון

מציל היהודים רוברט סדולס עם בנות משפ' זיבצון
והילד סקוטלסקי (מימין). צולם ב-1943
Спаситель Роберт Седулс с членами семьи Зивцон
и Хильдой Скутельской (справа). Снимок 1943 г.

Когда летом 1941 года немцы вошли в город Лиепая, **Аде Зивцон** был всего год. **Роберт и Йоханна Седулс** прятали 11 евреев, в том числе часть семьи **Зивцон**. Аду передали **Отилии Шимельфениг**, местной немке, которая воспитывала ее до конца войны. Ада зажгла свечу в сопровождении дочери **Лилах**.

מיכאל ורושקין

המצילה עם הבן המאומץ
מישה טאגר. שנות ה-60
Ulita Varushkina со
спасенным ею Мишей
Тагером, 1960-е гг.

Мордехаю (Мише) Тагеру было два с половиной года, когда немцы арестовали семью в городе Резекне. Его няня **Улита Варушкина**, заботилась об их пропитании и затем вынесла мальчика из тюрьмы под своим пальто. Она вырастила его и затем официально усыновила. Вот так он стал **Михаилом Варушкиным**. Вместе с ним свечу зажгли дочь **Михаль** и внуки **Гай, Йонатан** и **Рон**.

עדה זיבצון

כאשר הגרמנים נכנסו לעיר לייאפאיה בקיץ 1941 הייתה **עדה זיבצון-ישראל** רק בת שנה. רוברט ויוהנה סדולס (Sedols) הסתירו 11 יהודים, כולל חלק ממשפחת **זיבצון**. את עדה העבירו **לאוטיליה שימלפניג (Šimelpfenig)**, גרמניה מקומית, שגידלה אותה עד סיום המלחמה. עדה הדליקה נר עם הבת **לילך**.

מרדכי (מישה) טגר היה בן שנתיים וחצי, כאשר הגרמנים עצרו את המשפחה בעיר רֶזֶקְנֶה. האישה שטיפלה בילד **אוליטה ורושקין Ulita Varuškin** דאגה להם לאוכל והבריחה את הילד מבית הסוהר מתחת למעיל. היא גידלה אותו ובסוף אימצה אותו רשמית. כך הפך **למיכאל ורושקין**. הוא הדליק את הנר בליווי הבת **מיכל** והנכדים **גיא, יונתן ורון**.

Авива Нибург-Бравер

פרידריך קומרוב עם יהודיות שהוטרדו על ידו. צלם בשנות ה-60
Фридрих Кумеров со спасёнными еврейками, 60-е гг.

Авиве Нибург-Бравер было пять лет, когда ее вместе с матерью перевезли из гетто Лиепайи в гетто Риги. Затем её тайно вывезли из гетто в мешке с грязным бельем. Балтийский немец **Фридрих Кумеров** и его семья прятали ее до конца войны. Вместе с ней Свечу зажгли дочери **Ирит** и **Гила** и внучка **Орин**.

Ина Фридман-Михельсон

מנהל בית יתומים
אמילס רסנייס אשר
הסתיר את אינה
Директор приюта
Эмиль Реснайс,
который прятал Ину

Ина Фридман-Михельсон после допросов в гестапо была переведена службой соцобеспечения в приют, которым руководил **Эмиль Реснайс**, когда ей было 11 лет. **Реснайс**, его семья и персонал приюта не выдали ее. Ину, у которой недавно родилась десятая правнучка, сопровождала внучка **Майя**.

Ина Вольперт-Хайт

קרולה פון לינדנקאמפף אשר
הצילה את אינה וולפרט
Карола фон Линденкампф
прятавшая Ину Вольперт

Ина Вольперт-Хайт, 1931 года рождения, была спасена из Рижского гетто немкой **Каролой фон Линденкампф-Рудзите**. Она прятала девочку в своем доме в городе Сигулда, пока, после ухода немцев, её не нашёл отец.

Окончание на стр. 7 סיום בעמ' 7

אביבה ניבורג-בראוור

אביבה ניבורג-בראוור הייתה בת חמש, כאשר הועברה עם אמה מגטו לייפאיה לגטו בריגה. הבריון אותה מהגטו בשק עם כביסה מלוכלכת. **פרידריך קומרוב (Kumerov)** ומשפחתו הסתירו אותה עד לסיום המלחמה. יחד אתה הדליקו את הנר הבנות **עירית וגילה** והנכדה **אורין**.

אינה פרידמן-מיכלסון

אינה פרידמן-מיכלסון אחרי שעברה חקירות בגסטפו הועברה דרך שרותי רווחה לבית יתומים, שאותו ניהל **אמילס רסנייס** והיא הייתה בת 11. **רסנייס**, משפחתו והצוות לא הסגירו אותה. אינה, אשר לא מזמן זכתה לנינה העשירית, הדליקה את הנר עם נכדתה **מאיה**.

אינה וולפרט-חייט

אינה וולפרט-חייט
מדליקה נר
Ина Вольперт-Хайт
зажигает свечу Памяти

את אינה וולפרט-חייט ילידת 1931 הבריחה מהגטו בריגה גרמניה **Karola von Lindenkaмпf-Rudzite**. היא הסתירה את הילדה אצלה בבית בעיר סיגולדה עד שהתאחדה עם אביה כאשר הנאצים עזבו.

Документальный фильм

«Юрмала еврейская: Jewrmala»

«История еврейской жизни в Юрмале насчитывает более

сотни лет, – рассказывает раввин и председатель еврейской общины Юрмалы Шимон Кутновски-Лиак. – Когда-то сюда приезжали отдыхать знаменитый писатель Шолом-Алейхем, известные раввины. Существовала и юрмальская община.

Местные евреи жили, в основном, в Дубулты. Там даже была улица Эбрею (Еврейская). Зарегистрировано было меньше, чем 200 евреев, но де-факто скорее больше – а летом гораздо, гораздо больше! До войны здесь было семь синагог, и это в одной только Юрмале. Война

начинается, и целыми остаются только два здания из этих семи», – говорит Шимон Кутновски-Лиак.

Одно здание в Дубулты, архитектурой напоминающее итальянские синагоги, было построено как столовая для малоимущих. Впрочем, это был компромисс, рассказывает Шимон Кутновски-Лиак: летом здесь была синагога. **Второе сохранившееся здание** – в Майори. Новая майорская синагога была открыта за три недели до начала Второй мировой войны.

Она построена в очень уникальном стиле. Так строили синагоги в определённый период в Европе, но в чём-то она напоминает Храм на Храмовой горе в Иерусалиме. То, что называется «лежачий лев». Такой стиль. Но также можно сказать, это очень подходит к 30-м годам Латвии.

Эти два здания стали одними из героев документального фильма «Юрмала еврейская: Jewrmala», <https://youtu.be/rQwrlF5yDgk> – говорит автор идеи, журналист Зина Кутновски-Лиак. Но не только они. Об истории и возрождении еврейской жизни в Юрмале рассказывают в фильме историк Илья Ленский и Эммануэль Гришпун, открывший четыре года назад в Юрмале синагогу в частном доме.

В фильме говорится и об идее восстановить историческое здание в Майори, но не просто восстановить как синагогу, а создать в нём большой еврейский культурный центр с детским садом, кошерной кухней, с залами для конференций, фестивалей и торжеств. Есть идеи и по восстановлению здания в Дубулты, но это ещё впереди.

«Мы этим фильмом не только хотим рассказать историю еврейства в Юрмале, но также представляем Юрмалу как место отдыха, чтобы расширить потенциал туристический, и фокусируемся на такой группе, как евреи, соблюдающие традиции. Это на самом деле большое количество людей и в Европе, и в Америке, и в Израиле», – говорит Зина Кутновски-Лиак.

По материалам Галины Солодовник

סרט תעודי "Jewrmala"

ההיסטוריה של החיים היהודיים ביורמלה מכסה למעלה ממאה שנים אחורה, אומר שמעון קוטנובסקי-ליאק, רב וי"ר הקהילה

היהודית של יורמלה. בעבר היו רבנים ואישים מפורסמים מגיעים פעם לנפש לכאן וביניהם הסופר שלום עליכם, הייתה גם קהילה יהודית בעירה.

"היהודים המקומיים חיו בעיקר בדובולטי. היה אפילו רחוב אֶבְרִי (יהודי). פחות מ-200 יהודים נרשמו כתושבים, אבל בפועל היו יותר – ובקיץ הרבה יותר! אפשר לומר שלפני המלחמה היו כאן שבעה בתי כנסת. המלחמה מתחילה, ורק שניים מתוך שבעת הבניינים הללו נותרו שלמים", מספר שמעון קוטנובסקי-ליאק, וי"ר הקהילה היהודית.

בניין אחד בדובולטי – צורת המבנה מזכירה בתי

כנסת איטלקיים. תחילה הוא נבנה כבית תמחוי לעניים. אם כי הייתה פשרה, אומר הרב: בקיץ פעל כאן בית כנסת. **הבניין השני** ששרד נמצא במאיורי (Maiory). בית הכנסת החדש נפתח שם שלושה שבועות בלבד לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה.

הוא בנוי בסגנון ייחודי מאוד. כך נבנו בתי כנסת בתקופה מסוימת באירופה, אבל במובנים מסוימים זה מזכיר את בית המ-קדש בהר הבית בירושלים. מה שנקרא "אריה שוכב". סגנון כזה. אבל אפשר גם להגיד שזה מאוד מתאים לסגנון בנייה של שנות

שורד השואה רומן אומן משתף צופי הסרט בזיכרונות על הקהילה לפני המלחמה

Прихожанин синагоги Роман Уман делится воспоминаниями о довоенной еврейской жизни в Юрмале

ה-30 בלטביה", אומר הרב.

שני המבנים הללו הם "הגיבורים" בהסרט התיעודי "Jewrmala" <https://youtu.be/rQwrlF5yDgk> אומרת הוגת הרעיון, העיתונאית דינה קוטנובסקי-ליאק. אבל לא רק הם. ההיסטוריה והתחייה של החיים היהודיים ביורמלה מתוארים בסרט על ידי ההיסטוריון איליה לנסקי וגם על ידי עמנואל גרישפון, שפתח לפני ארבע שנים בית כנסת בבית פרטי ביורמלה.

בקיץ 2022 התקיימה הצגת בכורה של הסרט. מוצג בו גם הרעיון לשחזר את המבנה ההיסטורי במאיורי (Maiory), לא רק לשחזרו כבית כנסת, אלא ליצור בו מרכז תרבות יהודי גדול – עם גן ילדים, מטבח כשר, עם אולמות לכנסים, פסטיבלים ושמחות. יש רעיונות לשקם את הבניין בדובולטי, אבל זה חזון לעתיד.

"עם הסרט הזה אנחנו לא רק רוצים לספר על ההיסטוריה של היהדות ביורמלה, אלא גם מציגים את ג'ורמלה כמקום בילוי על מנת להרחיב את הפוטנציאל התיירותי, ומתמקדים בקבוצה כזו כמו יהודים שמקיימים מסורות. מדובר למעשה במספר גדול של אנשים באירופה, ובאמריקה ובישראל", אומרת דינה קוטנובסקי-ליאק.

לפי מאמרה של העיתונאית גלינה סולודובניק

סיים מעמ' 5. Окончание со стр.

Рон-Яков Вагенхейм

רון יעקב וגנהיים

ד'ניס ויוהנה ליפקה –
הצילו כ-50 אסירי גטו ריגה
Жанис и Иоханна Липке,
спасшие около 50 узников
рижского гетто

Среди 50 узников рижского гетто, спасённых **Жанисом Липке**, были **Мотка Вагенхейм** и его сыновья **Яков** и **Лейб**. Правнук **Мотки**, старший сержант ЦАХАЛа **Рон-Яков Вагенхейм**, потомок одного из евреев, спасённых Праведником Народов Мира **Жанисом Липке** и его помощниками, зажег свечу от имени сыновей и внуков, охраняющих нашу страну. Он зажёг Свечу Памяти с отцом **Давидом** и его братом **Шаломом**.

מוטקה וגנהיים ובניו **יעקב ולייב** היו בין ניצולי ד'ניס ליפקה **Žanis Lipke**. הנין של **מוטקה**, סמל ראשון **רון יעקב** המייצג את 50 הניצולים של ליפקה הדליק את הנר בשם הבנים והנכדים שלנו העומדים על משמר ארצנו! הוא מלווה באביו **דוד** ואחיו של האב – **שלום**.

מבוסס על הדיווח שהוכן ע"י אביבה ולק. Материал о Церемонии Памяти подготовила Ави́ва Валк

אנדנטה לזכר תושבי לטביה אשר הצילו יהודים
Сте́ла с именами тех, кто спасал
евреев в Латвии

יד ושם הכיר עד כה ב-139 תושבי לטביה כחסידי אומות העולם, כולל את הנ"ל. ההיסטוריון וניצול שואה **מרְגֵרֶט וֶסְטֶרמַנִּיס**, שייסד את המוזיאון היהודי בריגה, מכין ספר על תושבי לטביה שהצילו יהודים. ברשימתו מעל 400 שמות. בארץ מתגוררות משפחות של ניצולי שואה אשר שרדו הודות לתושבי לטביה (לטבים, רוסים, גרמנים, יוונים, פולנים) אשר סיכנו את חייהם על מנת להצילם.

На сегодняшний день Яд ва-Шем признал 139 жителей Латвии Праведниками народов мира, в том числе указанных выше.

Историк и основатель Еврейского музея в Риге, **Маргер Вестерманис**, сам переживший Холокост, готовит книгу о жителях Латвии, спасавших евреев. В его списке более 400 имен. В Израиле живут семьи евреев, выживших в дни Холокоста благодаря мужеству жителей Латвии (латышей, русских, немцев, греков, поляков), рисковавших жизнью для их спасения.

В 2022 г. Объединение вновь провело конкурс на лучшую работу по истории евреев Латвии. Победил в нём **Кли́л Э́льяшив**, ученик 11-го класса Демократической школы в Модиине, представивший работу по истории движения Бейтар в Латвии. Председатель Объединения **Эли Валк** вручил ему диплом и премию в размере **1200 шек.**

בשנת 2022, האיגוד שוב ערך תחרות עבודות אודות תולדות יהודי לטביה.

זכה בה **כליל אלישיב**, תלמיד בית הספר הדמוקרטי במודיעין. הוא הגיש מחקר על תולדות תנועת בית"ר בלטביה. יו"ר העמותה אלי

ולק העניק לו דיפלומה ופרס בסך **1200 ₪**.

Эйн-Прат – поездка в Ригу

Два дня мы с моей женой Симой провели в Риге с 55 курсантами программы второго года предвоенной подготовки **Эйн-Прат** из Кфар-Адумим. Первоначально планировалось посетить Литву и Беларусь, но в свете ситуации, возникшей в результате российской Военной Операции, Беларусь была заменена Латвией. Тур оказался настолько успешным, что отныне каждый год ожидается поездка группы в Латвию и Литву – вместо учебных поездок по теме Золотого века еврейства в средневековой Испании. Это ближе и дешевле, и, кроме того, в Латвии и Литве еврейская тема передается более современным еврейским содержанием.

Действительно ли вся еврейская история сосредоточена между Библией и ПАЛЬМАХом, как ее представляли в системе

סימה טאובין (ינקלביץ') מספרת על הנצחה ברומבולה
Сима Таубин (Янкевич) рассказывает о работе на могилах в Румбуле

образования времен Бен-Гуриона?

Неужели все, что происходило между этими веками, не интересует нас в национальном аспекте? Ладно уже те, кто родились тогда. Сегодня они взрослые, а как же молодое поколение?

На семинаре лидерства Эйн-Прат в поселении Кфар-Адумим вот уже десять лет пытаются найти ответ на этот вопрос. Как и все программы Эйн-Прат, эта также смешанная – для светских и религиозных, для юношей и девушек.

В дополнение к углубленным занятиям в классе до сих пор курсанты выезжали в Испанию, чтобы познакомиться с величием и влиянием еврейской общины в 14–15 веках. Каждый стажер должен тщательно изучить одну из тем и рассказать о ней всей группе. Когда группа достаточно большая, возникает богатый и разнообраз-

עין פרת – נסיעה לריגה

יומיים בילינו, אשתי סימה ואני, בריגה עם 55 חניכים וכמה אנשי צוות של תכנית שנה ב' של מכינת עין פרת מכפר אדומים. הכוונה המקורית הייתה לנסוע לליטא ובלארוס, אבל לאור המצב שנוצר עקב ההתקפה הרוסית בלארוס הוחלפה בלטביה. הסיור היה מוצלח כל כך, שמעכשיו כל שנה צפויה קבוצה במסלול של לטביה וליטא – במקום הנסיעות בנושא תור הזהב של יהדות ספרד. זה קרוב יותר וזול יותר – וגם מבחינת המהות – בלטביה ובלטא יש יותר תוכן יהודי עכשווי.

מקשיבים להסבר של המדריך אבי פופקו ליד חורבות

בית כנסת הגדול בריגה

Слушают гида у развалин Хоральной синагоги в Риге

האם ההיסטוריה היהודית אכן כלולה בין התנ"ך לפלמ"ח כפי שגרסו במערכת החינוך של ימי בן גוריון? האם כל מה שהיה בין לבין באמת לא מעניין אותנו בהיבט הלאומי? מילא המבוגרים שנולדו אז, אבל מה עם הדור הצעיר? מזה עשור מתמודדת המדרשה למנהיגות עין פרת בכפר אדומים עם בסוגייה החינוכית הזו בלימודים שנה ב' המיועדת לבני 19, בו-גרי שנת מכינה קדם צבאית, הנמשכת 7 חודשים עד לגיוס לצה"ל. כמו כל התוכניות של עין פרת – גם תכנית זו מעורבת בין חילוניים לדתיים, בנים ובנות.

בנוסף ללימודים מעמיקים בכיתה עד השנה הפתרון היה נסיעת לימודים לספרד כדי להיוודע לגדולה היהודית לפני יותר מ-500 שנה. כל חניך היה מקבל מטלה ללמוד את אחד הנושאים באופן יסודי ולספר עליו לכל הקבוצה. כשהקבוצה מספיק גדולה – זה יוצר תוכן עשיר ומגוון. הרמה הלימודית גבוהה – מדובר בחבר'ה למדנים ברמה אוניברסיטאית.

הכסף שהחניכים הרוויחו בחודש העבודה שקדם למסע לא הספיק למסע של 8 ימים לספרד במחירים שאחרי הקורונה. למזלנו הצוות החינוכי דאג להכין מבעוד מועד תכנית ב' – ליטא ובלארוס, הן פחות מתירות מספרד, אבל העבר היהודי בהן עשיר לא פחות והרבה יותר קרוב אלינו. ואז בעקבות המלחמה באוקראינה ויתרנו על בלארוס ופשוט התחלנו מלטביה, שם היינו יומיים, ומשם לליטא ל-6 ימים נוספים. ביומיים בריגה אשתי סימה ואני הצטרפנו לקבוצה.

והיה גם נושא השואה – בדומה למסעות תלמידים לפולין, שכמעט ולא חודשו אחרי הקורונה, אבל לא בשביל זה נסענו לשם. בריגה

ный контент. Образовательный уровень высокий – это знающие ребята, которые учатся на университетском уровне.

Денег, заработанных курсантами за месяц работы до поездки, не хватило на восьмидневную поездку в Испанию по ценам после эпохи пандемии. К счастью, педагогический коллектив заранее подготовил альтернативный план – Литва и Беларусь. Туристически они менее привлекательные, чем Испания, но еврейское прошлое там так же богато и гораздо ближе нам.

Затем, в свете войны в Украине, мы отказались от Беларуси и просто начали с Латвии. Оттуда группа отправилась еще на шесть дней в Литву, а в Риге мы с Симой присоединились к ним на два дня.

А еще была тема Холокоста: по аналогии с поездками школьников в Польшу, которые почти не возобновились после пандемии. Но не только для этого мы поехали туда. В Риге лекции курсантов были об историке Дубнове, о философах Лейбовиче и Берлине, а также о Жаботинском и сионистском движении; о борьбе за алию из Советского Союза (да, это тоже давно стало частью истории); посетили красивую отремонтированную синагогу Пейтавас.

Странствовать по этим местам непросто, и не только нашему поколению. Но наши усилия окупились, когда в заключительной беседе по возвращении в Израиль многие курсанты отметили, что самым волнующим моментом в поездке был рассказ Симы о том, как она, шести-семилетним ребенком в 1960-х работала вместе с родителями над расчисткой могил в Румбуле. Когда вы рассказываете об этом не в кондиционируемом классе в Израиле, а в лесу Румбула перед закатом, и

הרצאות החניכים היו על דובנוב, לייבוויץ, ישעיהו ברלין וגם על ז'בוטינסקי והתנועה הציונית והמאבק לעליה מברית המועצות (כן, גם זה שייך כבר מזמן להיסטוריה). ביקרנו כמובן בבית הכנסת Peitavas המתוחזק והיפה.

אכן לא פשוט לטייל במקומות אלה ולא רק לבני דורנו. אבל שכרנו היה בזה, שבשיחת הסיכום כאשר חזרנו ארצה חניכים רבים ציינו, שהרגע המרגש ביותר במסע היה התיאור של אשתי סימה, איך היא בתור ילדה בת 6-7 בשנות ה-60 עבדה עם הוריה בהסדרת אתר ההנצחה ברומבולה. כשמספרים את זה לא בכיתה ממוזגת בארץ, אלא ביער רומבולה לקראת שקיעה וכשמסבירים שהמקום היה מלא באפר ועצמות – יש תמורה חינוכית למאמץ.

לצערנו, נבצר מאשתי וממני להמשיך עם הקבוצה לליטא, אבל אנחנו עוד נסיפק, כיוון שבשנה הבאה יהיה עוד מסע כזה, גם אם כרטיסי הטיסה לספרד יוזלו. אז אם יצא לכם לפגוש בשנה הבאה חיילים צעירים בצה"ל עם שלל סיפורים מריגה – אל תתפלאו. יש כאלה, עשרות.

משה טאובין, כפר אדומים

когда вы объясняете, что это место было полно пепла и костей, – ваши слова оказывают иное действие.

К сожалению, мы с женой не смогли продолжить с группой в Литву, но мы ещё успеем сделать это, потому что в следующем году будет еще одна такая поездка, даже если билеты в Испанию подешевеют. Так что если вам доведется в следующем году встретить в ЦАХАЛе молодых солдат с массой историй из Риги – не удивляйтесь, таких будут десятки.

Моше Таубин, Кфар-Адумим

הארכיון ההיסטורי של האיגוד | Исторический архив Объединения

Находится в учебном центре Шфаим
(100 метров к югу от торгового центра, адрес
для навигатора: **בית החינוך המשותף חוף השרון**)

Открыт по воскресеньям и средам с 10:00 до 13:00

Посещение в иные дни следует согласовывать
по телефонам: 053-4532353 или 09-9596532

וגם בדוא"ל: archive@lat-est.org.il או arch.shfayim@gmail.com

לאחרונה מתבצעת בקצב מהיר העלאת חומרי הארכיון לאתר האיגוד.

מומלץ להיכנס לאתר בכתובת: https://lat-est.org.il/historic_archive/ ולצפות במידע המתחדש בכל שבוע

נמצא בשפיים (כ-100 מ' דרומה מהמרכז המסחרי)
יש לשים ב-WAZE **בית החינוך המשותף חוף השרון**
פתוח לקהל בימים א' ו-ד'
בין השעות 10:00 – 13:00
ביקור בימים אחרים יש לתאם
בטל' 053-4532353 או 09-9596532
(ניתן להשאיר הודעה במשיבון)

НАШИ ТАЛАНТЫ

המוכשרים שבינינו

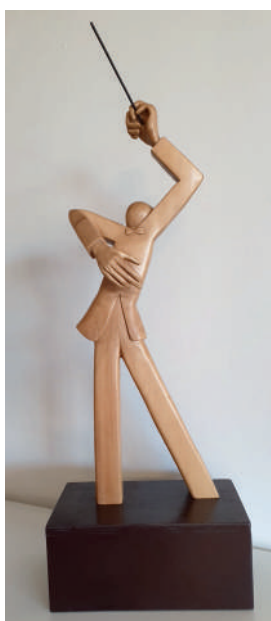
בפיסול-גילוף בעץ.
למדתי אצל כמה מורים, כאשר הראשון היה בריגה. שנתיים
עשיתי קורס באוניברסיטה הפתוחה ת"א, קורס פיסול מנטו-
רה (מודל חייה).
במקביל לפיסול עשיתי עבודות עץ שונות: משחקים לנכדים
כגון: נדנדה, שולחן יצירה עם כסאות, סוס נדנדה וכד'.
הצגתי את העבודות גילוף בכמה תערוכות בארץ.

חנה (אווה) ביילין

ב-1969 סיימתי האוניברסיטה הלטבית במגמה מתמטית בפ-
קולטה לפיזיקה-מתמטיקה.
עליתי ארצה באפריל 1974 עם בעלי ד"ר בן-ציון ביילין ובתנו
בת 7 חודשים.
התיישבנו בירושלים ושם עבדתי כמתכנתת בלשכה המרכזית
לסטטיסטיקה. נולדו לנו עוד שתי בנות והיום אני סבתא לש-
מונה נכדים.
תמיד עסקתי במלאכת יד ולפני כ-25 שנה פניתי לעיסוק

קבצן
Нищий

מנצח
Дирижер

מבט
Взгляд

נדנדה
Качалка

דון קישוט
Дон-Кихот

НАШИ ТАЛАНТЫ

המוכשרים שבינינו

Я закончила отделение математики физмата ЛГУ в 1969 г.

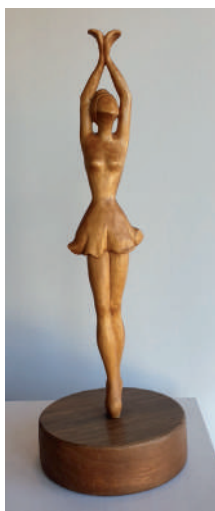
В Израиль приехала в 1974 г. с мужем, д-ром Бенционом Бейлиным, и семимесячной дочкой. Здесь у нас родились еще две дочки. И сегодня у нас восемь внуков.

Я всегда занималась разными поделками, впервые занялась этим еще в Риге и 25 лет назад серьезно увлеклась работой по дере-

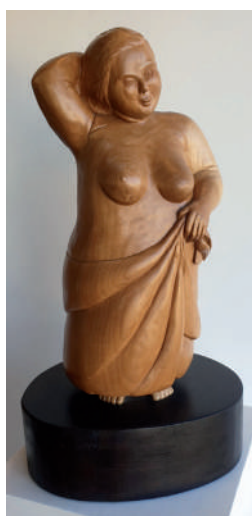
ву. Училась у нескольких мастеров, а также в Открытом Университете в Израиле.

Одновременно изготавливала деревянную мебель для детей – лошадка, качели, столик со стульчиками. Мои работы выставлялись на нескольких выставках.

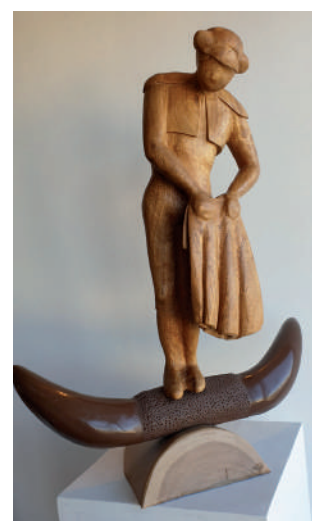
Ева (Хава) Бейлин

רקדנית
Балерина

אחרי מקלחת
Купальщица

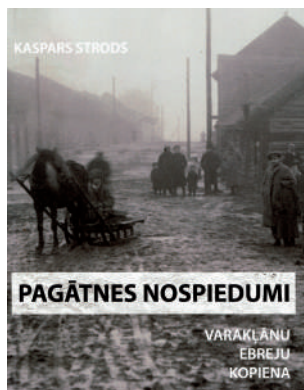
מאטודור
Матадор

«Отпечатки прошлого – еврейская община Вараклян»

10 апреля 2022 г. в музее «Евреи в Латвии» прошла презентация книги историка Каспара Стродса **«Отпечатки прошлого: еврейская община Вараклян»** об истории еврейской общины Вараклян (Латгалия, Латвия).

Во время мероприятия прозвучали еврейские песни и мелодии в исполнении фольклорной группы «Банга».

Посол Латвии в Израиле г-н Айварс Гроза, уроженец Вараклян, любезно передал экземпляр этой богато иллюстрированной книги (34 фото на 122 страницах) в библиотеку нашего Объединения в Шфаим, где с ней можно ознакомиться.

«טביעות העבר» – ספר אודות היהודים בווארקליאני

ב-10 באפריל 2022 התקיימה השקת הספר **«טביעות העבר: הקהילה היהודית של ווארקליאני»** מאת ההיסטוריון קספרס סטרודס במוזיאון «היהודים בלטביה» בריגה. הספר מגולל את סיפורה של הקהילה היהודית בעיירה ווארקליאני הנמצאת בגבול בין חבלי ארץ לטגלה וזמגאלה – Latgale-Zemgale בלטביה.

במהלך האירוע הושמעו שירים ומנגינות יהודיות בביצוע להקת הפולקלור «בנגה».

שגריר לטביה בישראל, מר אייבארס גרוזה, יליד ווארקליאן, תרם באדיבות עותק של ספר מאויר עשיר זה (34 תמונות ע"ג 122 עמודים) לספריית האגודה שלנו במרכז החינוכי שפיים, שם ניתן לעיין בו.

ПРАВЛЕНИЕ БЛАГОДАРИТ ЧЛЕНОВ
ОБЪЕДИНЕНИЯ ЗА ПОЖЕРТВОВАНИЯ

אנו מודים לחברינו אשר העבירו תרומות
לפעילות האיגוד

Лйба Зильбер

Хайфа

500 шек.

ליבה זילבר

חיפה

₪ 500

לזכר הוריהן ד"ר אליהו (1926–2007) ומרי (לבית גלפנד, 1930–2018) זילבר.
В память родителей д-ра Элиаху (1926–2007) и Мэри (ур. Гельфанд, 1930–2018) Зильбер.

Михаль Рон,

Тель-Авив

150 шек.

מברכת פעילי האיגוד על העבודה שהם עושים

В знак оценки работы волонтеров Объединения

₪ 150

מיכל רון,

תל אביב

В ЛАТВИИ ОТМЕТИЛИ 81 ГОД РУМБУЛЫ

Окончание со стр. 3

создать Латвию, в которой такие трагедии немыслимы». Люди приходили и зажигали свечи весь вечер, чтобы почтить память и рассказать свою историю. Маргерс Вестерманис, основатель Музея «Евреи в Латвии», историк, узник Рижского гетто, присутствовал, чтобы зажечь поминальную свечу в самом святом для Латвии месте, как он это делает каждый год. Члены его семьи были убиты в Румбуле.

По сообщению издаваемого в Нью-Йорке бюллетеня
«Курьер евреев выходцев из Латвии»

בלטביה ציינו את הרצח ברומבולה סיום מעמ' 3

לטביה ומוזיאון ד'ניס ליפקה. באגדרטה פעלו מתנדבים, ודאגו שה-נרות שב"שביל האור" לא יכבו. "אנחנו שוב מציינים את יום השנה השחור של רומבולה, שבו נקטעו חייהם של 25,000 יהודים באכז-ריות", אמרה לוליטה טומסונה, מנהלת המוזיאון. "הם היו האנשים שלנו, השכנים שלנו. בהדלקת הנרות אנו מנציחים את החיים שנק-טעו. על ידי כך, נעזור ליצור לטביה שבה טרגדיות כאלה לא יעלו על הדעת". אנשים הגיעו עד השעה 10 בערב, הדליקו נרות, נשארו לה-נציח ולספר את סיפורם. מרגרס וסטרמניס, מייסד מוזיאון היהודים בלטביה, היסטוריון, ואסיר לשעבר בגטו ריגה, נכח כדי להדליק כמדי שנה נר זיכרון באתר המקודש ביותר של לטביה. בני משפחתו היו בין הנרצחים.

מבוסס על הדיווח בעלון «The Latvian Jewish Courier» (ניו יורק)

БЛАГОДАРИМ ВСЕХ, КТО ПЛАТИТ ЧЛЕНСКИЕ ВЗНОСЫ

Чек на 150 шек. просьба присылать по адресу:

(не заказное/רשום) 6123402 תל-אביב (לא רשום) 6123402

Или перевести на счет 1021123 в банке Леуми,

филиал 806 и сообщить об этом в офис по телефону:

₪150

אנו מודים למשלמים דמי חבר

את הצ'ק ע"ס 150 ש"ח יש לשלוח לכתובת:

או להעביר לח-ן 1021123 בבנק לאומי, סניף 806

ולהודיע על כך למשרד בטל:

03-6093476

תשלום ב-BIT: לטלפון 054-4598815

אצלנו - בטאון איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל • גיליון מס' 69 • ינואר 2023 • טבת תשפ"ג

עורך ראשי: אלי ולק valk@012.net.il

עימוד ועריכה גרפית: איליה לוברסקי • דוא"ל: office@lat-est.org.il

יוצא לאור בתמיכת ועידת התביעות